

**แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2**
**Guidelines for the management of the care system for Border School
under the Nan Elementary Education Service Area Office 2**

เกรียงศักดิ์ ไชยศิลป์¹ วจี ปัญญาใส² สุมิตรา โรจนนิติ³
Kreangsak Chaisin, Vajee Panyasai, Sumittra Rojjananiti

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 และพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 เพื่อนำแนวทางที่ได้ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบให้มีการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มากที่สุด ผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 พบว่ามีแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ ดังนี้ โรงเรียนมีการสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ หลากหลาย และมีแนวทางและรูปแบบที่ทันสมัย มีเทคนิคที่แปลกใหม่ เพื่อสร้างความสนใจหรือความตื่นตัวให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการแก้ไขพฤติกรรม มีการแต่งตั้งครูผู้ประสานงานหลักด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งต่อนักเรียนรายบุคคลที่มีปัญหาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โรงเรียนควรมีแผนการที่ชัดเจนและส่งต่อไปยังหน่วยงานเฉพาะทางที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

Received: 2023-05-08 **Revised:** 2023-05-26 **Accepted:** 2023-05-26

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program In Educational Administration Uttaradit Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: U.harnsawatha@gmail.com

² หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Master of Education Program In Educational Administration Uttaradit Rajabhat University

³ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ราชภัฏอุดรดิตถ์ Bachelor of Education Program in Guidance Psychology

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; การบริหารจัดการ; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนชายขอบ

Abstract

Subject research This guideline for the management of the student care and support system of border schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2 aims to study the problems in the management of the care and support system for students in border schools under the Nan Primary Educational Service Area Office. District 2 and to develop guidelines for the management of student care and support systems in border schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2 in order to apply the guidelines that have been applied to solve the problems of the care and support systems for students in border schools so that they can operate as efficiently and most consistently with the context of the area. The results of the research on the management of the student care and support system of the border schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2 found that there are guidelines for the development of the care and support system for the students of border schools as follows: Effective, diverse, and up-to-date approaches and formats. There is a new technique To arouse interest or excitement among participants in correcting their behavior. A teacher is appointed as the main coordinator of the student support system. and referring individual students with problems to modify their behavior. Schools should have a clear plan and refer them to specialized agencies that can solve problems directly.

Keywords: Development guidelines; Management; Support system for students; Marginal schools

บทนำ (Introduction)

ในยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ส่งผลต่อการดำเนินวิถีชีวิตของ ผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ประชาชนไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง และเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีการไหลบ่าของ วัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาสู่สังคมไทย ด้วยกระบวนการทาง ทุณนิยม และบริโภคนิยม ในขณะที่ วัฒนธรรมดั้งเดิมนับวันแต่จะอ่อนแอลง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าว จนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความ ล้มเหลวทางด้านการเรียน ความไม่มั่นคงในอนาคตเด็ก และเยาวชนใน ปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไป

จากเด็กและเยาวชนในอดีต จากการประมวลสถิติข้อมูล สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่ง มักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม ติดการพนัน นิยมเสี่ยงโชค ไม่ชอบไปโรงเรียน หนีเรียน ทำร้ายรังแกกันเอง หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ มีภาวะเครียด ซึมเศร้า มองโลกในแง่ร้าย ไม่สนใจต่อปัญหาสังคม อย่างไรก็ตามเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (นัฐพล หัสณี, 2565) และจากข้อมูลสถิติจากฝ่ายส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายขอบ ในสังกัดมีค่าเฉลี่ยทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นในทุกปีการศึกษา และมีอัตราการขาดเรียนและการออกเรียนกลางคันเพิ่มขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับข้อมูลของทางผู้วิจัยที่ได้ทำการสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาเบื้องต้นจากคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่โรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า นักเรียนในพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพปัญหาในหลายๆด้าน ได้แก่ ปัญหาเรื่องการขาดเรียน และสื่ออุปกรณ์การเรียน มีการขาดเรียนบ่อย มีสภาพปัญหาครอบครัว และสภาพทางเศรษฐกิจที่ยากจน และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของผู้เรียนในโรงเรียนชายขอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงมีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบในหลายจุด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสามารถนำแนวทางที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่จะส่งผลให้มีระบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชายขอบที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนของชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ จะใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี มอร์แกน โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan. 1970) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 26 คน และครูผู้สอน ครูผู้ดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 175 คนรวมทั้งสิ้น 201 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบและตอนที่ 3 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การหาแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ ได้มาโดยเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูผู้ดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน /ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 5 คน ศึกษาพิเศษ ประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 ท่าน และนักจิตวิทยาประจำเขตพื้นที่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สนทนากลุ่ม ตอนที่ 2 เป็นประเด็นคำถามของการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ระยะที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้มาโดยเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 คน ครู/ครูที่ดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 39 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัญหาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ในภาพรวม ดังนี้

การบริหารจัดการงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.12	1.22	ปานกลาง	5
2. การคัดกรองนักเรียน	3.94	1.06	มาก	1
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	3.47	1.33	ปานกลาง	4
4. การป้องกันและแก้ไข ปัญหา	3.74	1.21	มาก	2
5. การส่งต่อนักเรียน	3.73	1.27	มาก	3
รวม	3.60	1.22	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา การส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

ด้านการคัดกรองนักเรียน สภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการวิเคราะห์การจัดกลุ่มนักเรียนมีความชัดเจน เชื่อถือได้ รองลงมา คือ การจัดระบบติดตามผลและประเมินนักเรียนที่เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน และการออกแบบเครื่องมือการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ เสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และการนำผลการประเมินการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

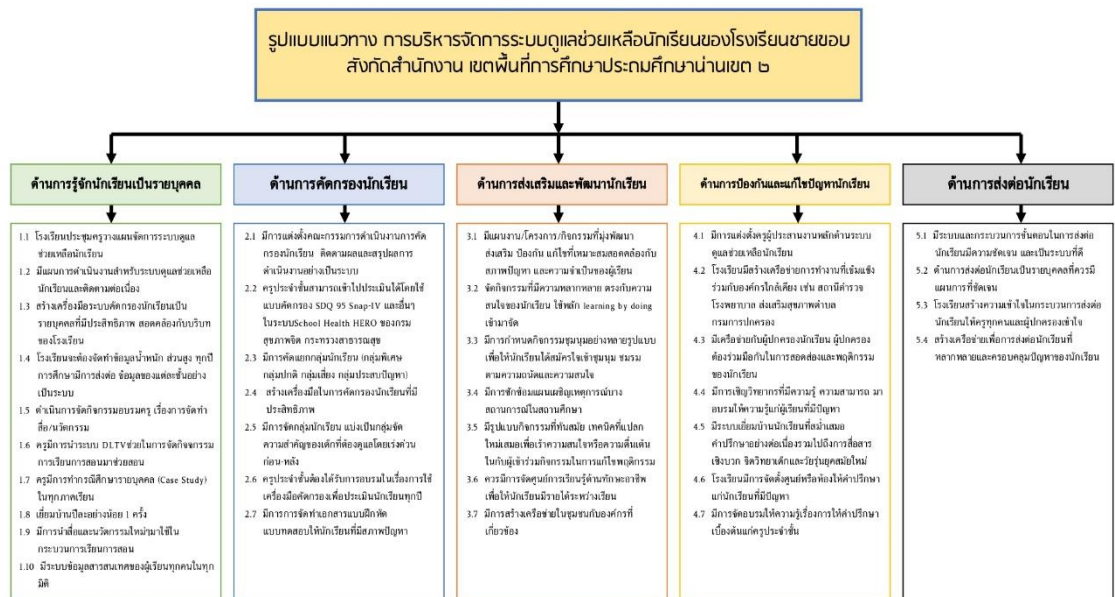
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมา คือ การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาเบื้องต้นตามสภาพปัญหาของนักเรียน และการวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับลักษณะสภาพปัญหาของนักเรียน ตามลำดับ

ด้านการส่งต่อนักเรียน สภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดตามผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก รองลงมา คือ นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและเหมาะสม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การชี้แจงให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา และการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา และกระบวนการขั้นตอนการส่งต่อนักเรียนมีความชัดเจนและเป็นระบบ ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน รองลงมา คือ การติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และการจัดกิจกรรมเข้าค่ายวิชาการเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล สภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมา คือ บุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับโรงเรียน ข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ด้านร่างกาย ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง โรคประจำตัว ความบกพร่องทางด้านร่างกายและด้านการเรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความตั้งใจ ความสนใจ ความถนัดในการเรียน ข และ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ อาชีพของบิดามารดา ค่าใช้จ่ายในการเรียน ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 2 ผู้วิจัยขอสรุปเป็นภาพรวม ในแผนภาพ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 2

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานัน เขต 2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานันเขต 2 มีประเด็นนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาแก่เรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจาก การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือครูประจำชั้นยังคงไม่มีเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่มีความหลากหลาย ที่ทำให้เข้าใจในปัญหาของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ขาดการวางแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน การแต่งตั้งคณะดำเนินงานคัดกรองนักเรียน การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ไม่มีการคัดแยกนักเรียนตามสภาพปัญหาและ

กลุ่มความจำเป็น และขากการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมและเพิ่มความรู้ในการใช้และสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธีตินัดดา สิงห์แก้ว (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. พบว่าการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ขาดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่คัดกรองนักเรียนไม่ตรงตามความเป็นจริงเท่าที่ควร มีครูไม่เพียงพอต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูไม่สามารถติดตามนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ขาดการมีส่วนร่วมกันในโรงเรียน และยังมีข้อมูลความชัดเจนในการประสานงานในโรงเรียน และสอดคล้องกับ ไทยรัฐ วงศ์ทอง (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 32 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนขาดการประชุมวางแผนการดำเนินการ ขาดระบบการจัดการที่ดี ขาดงบประมาณ ครูขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการวิเคราะห์นักเรียน ขากการมีส่วนร่วม และกำกับติดตาม กิจกรรมไม่สอดคล้องกับนักเรียน และขาดความต่อเนื่อง การร่างต่อไม่เป็นระบบ ลำช้า และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กฤษฏ์นิศา พุทจิระ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน วัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น พบว่า มีสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ปัญหาการคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ปัญหาการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงเหตุผลการส่งต่อ ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ขาดระบบ และไม่เป็นปัจจุบัน และปัญหาการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหาการจัด กิจกรรมโฮมรูมที่มีบรรยากาศที่หลากหลาย เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากความต้องการแล้ว สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางได้ ดังนี้

2. แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา น่านเขต 2 ประกอบด้วย

ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน ติดตามผลและสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2 มีการอบรมครูประจำชั้นสามารถเข้าไปประเมินได้โดยใช้แบบคัดกรอง SDQ 95 Snap-IV และอื่นๆ ในระบบSchool Health HERO ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีการนำผลการประเมินมาคัดแยกกลุ่มนักเรียน(กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มประสบปัญหา) และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขมีการสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดกลุ่มนักเรียน แบ่งเป็นกลุ่มจัดความสำคัญของเด็กที่ต้องดูแลโดยเร่งด่วนก่อน-หลัง ครูประจำชั้น

ต้องได้รับการอบรมในเรื่องการใช้เครื่องมือคัดกรองเพื่อประเมินนักเรียนทุกปี มีการกระตุ้นส่งเสริมความสนใจการดูแลบุตรหลานของผู้ปกครอง ในการดูแลในเรื่องการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิ์ชัย ภู่อ่างค์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนควรกำหนดโครงการ/กิจกรรมอย่างชัดเจน มีงบประมาณรับรอง กำหนดผู้รับผิดชอบ กิจกรรมด้านต่างๆให้ตรงกับความต้องการนักเรียน และมีการประสานขอความร่วมมือกับบุคลากรภายในและภายนอก วิทยาการที่มีความสามารถเฉพาะทางมาจัดกิจกรรมให้ นักเรียน และโรงเรียนควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม นำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา และสอดคล้องกับ อาภากร แสงวงการ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สถานศึกษาจะต้องจัดอบรมความรู้ให้กับครู มีการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีการรายงานผลที่นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา และสอดคล้องกับ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยเฉพาะ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน พบว่า ควรโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งครูผู้ประสานงานหลักด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีสร้างเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งร่วมกับองค์กรใกล้เคียง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล กรมการปกครอง มีเครือข่ายกับผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองต้องร่วมมือกันในการสอดส่องและพฤติกรรมของนักเรียน ช่วงอยู่บ้านกับการเดินทางมาโรงเรียน รวมถึงมีการติดต่อประสานงานกับครูที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด มีการเชิญวิทยาการที่มีความสามารถตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนา มาอบรมให้ความรู้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหา มีระบบเยี่ยมบ้านนักเรียนที่สม่ำเสมอ ครูควรได้รับการทบทวนกระบวนการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องรวมไปถึงการสื่อสารเชิงบวก จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นยุคสมัยใหม่ โรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์หรือห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหา โดยมีครูที่มีความรู้เป็นผู้ให้คำปรึกษา มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ครูประจำชั้นและผู้ปกครองนักเรียนให้สามารถปฏิบัติการให้คำปรึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิ์ชัย ภู่อ่างค์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนควร ประสานความร่วมมือกับครู บุคคล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ประชุม วางแผน ชี้แจงทำ

ความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงาน และกำกับ นิเทศ ติดตาม เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนา และ สอดคล้องกับ แพรพลอย พัฒนะแสง (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ผ่าน ช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Line ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการ ติดต่อประสานงานและส่งรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และ สอดคล้องกับ ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม เพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยเฉพาะ และสอดคล้องกับ พรมา ภรณ์ สนธิ (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องใช้วิธีการ เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถนำข้อมูล มาวิเคราะห์นักเรียนได้อย่างถูกต้อง

ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าโรงเรียนควรมีระบบและกระบวนการขั้นตอนในการส่งต่อ นักเรียนมีความชัดเจน และเป็นระบบที่ดี ด้านการส่งต่อนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ปัญหาเพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนควรมีแผนการที่ชัดเจนและส่งต่อไปยังหน่วยงานเฉพาะที่สามารถ แก้ปัญหาได้ตรงจุด โรงเรียนสร้างความเข้าใจในกระบวนการส่งต่อนักเรียนให้ครูทุกคนและ ผู้ปกครองเข้าใจในกระบวนการและ ความสำคัญของการส่งต่อนักเรียน สร้างเครือข่ายเพื่อการส่งต่อ นักเรียนที่หลากหลายและครอบคลุมปัญหาของนักเรียนที่ส่งต่อให้มากขึ้น เช่น รพ.สต. นักจิตวิทยา แผนกจิตเวชของโรงพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิ์ชัย ภู สำอางค์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ใน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โรงเรียนควร ประสานความ ร่วมมือกับครู บุคคล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ประชุม วางแผน ชี้แจงทำ ความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงาน และกำกับ นิเทศ ติดตาม เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนา และ สอดคล้องกับ แพรพลอย พัฒนะแสง (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม ต่างๆ ผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ Line ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็น

ช่องทางในการติดต่อประสานงานและส่งรายงานผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนให้ครูได้ใช้เครื่องมือที่หลากหลายโดยการจัดหาหรือ ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน

1.2 ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนต้องมีการสร้างเครือข่ายที่หลากหลายเพื่อการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไข พัฒนา ให้เหมาะสมกับปัญหานักเรียนมาที่สุดและการส่งต่อต้องมีระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการและความเหมาะสมกับการดูแลช่วยเหลือแต่ละประเภท

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในพื้นที่โรงเรียนชายขอบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธิดา นาคะ. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กฤษฎิ์นิชา พุทจิระ. (2564). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น. สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. สารนิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ไทยรัฐ วังทอง. (2564). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 32. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- แพรวพลอย พัฒนะแสง. (2565). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ฤทธิ์ธัชชัย ภู่อ่าง. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อาภากร แสงวงการ. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม